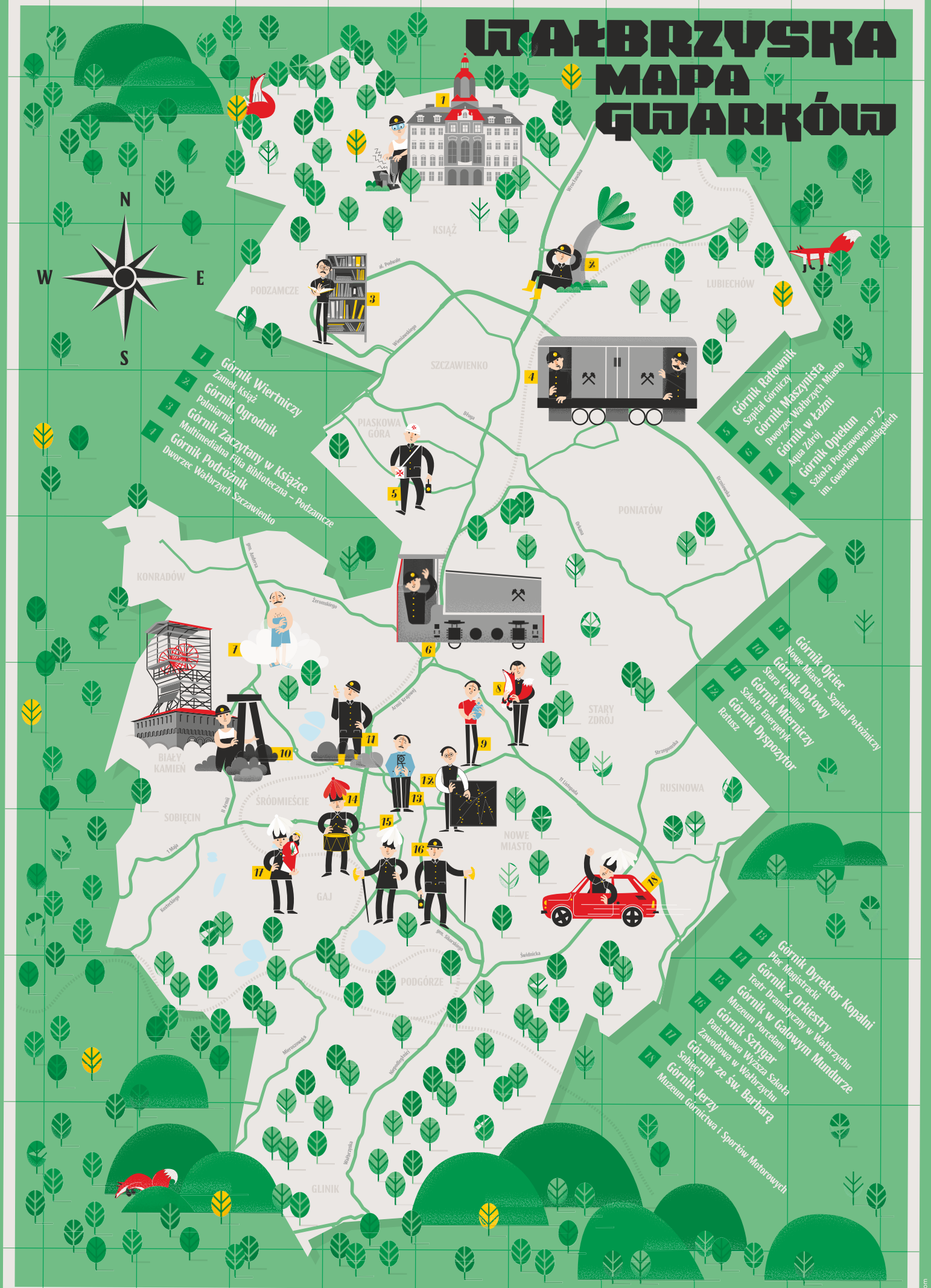
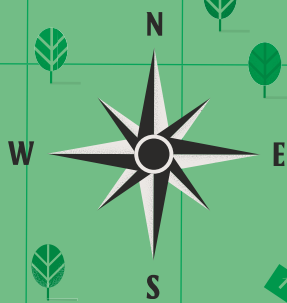

WAŁBRZYSKA MAPA GWARKÓW

GÓRNICZY ODKRYWAJĄ DLA NAS WAŁBRZYCH

Witajcie! Nazywam się **Waldemar, Waldemar Lis**. Możecie mówić na mnie **Walddek**.

My – lisy, również mamy w górnictwie swój udział. Najstarsze legendy opowiadają o tym, że to dzięki naszym prapradziadkom udało się ludziom odnaleźć w tym górach węgiel. Naszym imieniem nazywano okolice wzgórze, a nawet sztolnie i kopalnie!

Wałbrzych to miasto o górnictwej tradycji, z którym wiąże się wiele intrygujących historii. Place i skwery, zabytkowe kamienice, najważniejsze miejskie budynki oraz Centrum Nauki i Sztuki Stara Kopalnia, czyli miejsce, gdzie wszyscy ko się zaczęło...

Miejsce, które opowiada historię miasta, gdzie przeszłość łączy się z teraźniejszością, gdzie odbywają się ciekawe warsztaty, koncerty, wydarzenia. W Centrum Ceramiki Unikatowej Starej Kopalni powstały niezwykle minia turowe rzeźby górników, które można spotkać w miejscach historycznie ważnych, dziś będących atrakcjami turystycznymi, najważniejszymi instytucjami w mieście, które warto znać i odwiedzić.

Odkryjmy więc tajemnice górnictwa Wałbrzcha razem. Poznajmy historie miejsc, których otąd górnictwem symbolem będą figury powstałe w Starej Kopalni.

WAŁBRZY SKA MAPA GWAR KÓW

1 Górnik Wiertniczy Zamek Książ

Zamek Książ jest najzanimiejszą pamiątką po ostatnich prywatnych właścicielach Wałbrzcha – rodzinie hrabiowskiej, późniejszej księżęcej Hochbergów. W 1738 r. miasto wraz z przyległymi wsiami zakupił Konrad Hochberg. Od tego czasu kapitał tego rodu nieodwrotnie związał się z przemysłem górnictwem. Hochbergowie zaś w dobie rewolucji przemysłowej i intensyfikacji wydobycia stali się, dzięki swym dolnośląskim i górnośląskim kopalniom, jednym z najbogatszych rodów w Prusach.

Górnicy przy Zamku Książ burują ścianę – wierci w niej wiertarką otwory, by uzyskać urobek ze ściany na przodku, czyli na końcu głębokiego wyrobiska korytarzowego, skąd pozyskiwano węgiel.

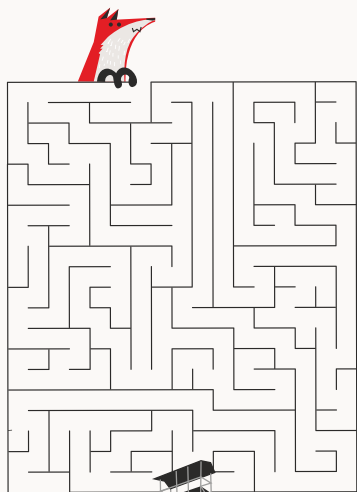
2 Górnik Ogrodnik Palmiarnia

Wielu górników posiadało ogródki działkowe lub przydomowe ogródki i często spędzało tam swój wolny czas. W ten sposób odpozywali, ciesząc się widokiem roślin, zieleni i nieba – czego całkowicie byli pozbawieni w czasie pracy pod ziemią.

3 Górnik Zaczytany w Książce Multimedialna Filia Biblioteczna – Podzamcze

Warto opowiedzieć o nieco innej książeczce, jaką posiadali górnicy: tzw. „książeczce G”. W okresie PRL-u pracownicy kopalni byli grupą uprzywilejowaną przez władze komunistyczne, które dążyły do jak największego wydobycia węgla kamiennego. W latach 80-tych XX w. za przeprowadzone soboty i niedziele górnicy otrzymywali wynagrodzenie wpłacane na „książeczkę G”. Dzięki niej w specjalnych sklepach mogli nabywać różne towary, jak na owe czasy luksusowe – m.in. pralki, lodówki, odkurzacze, telewizory oraz inny sprzęt AGD.

Pomóż Waldkowi odnaleźć wyjście z kopalni

4 Górnik Podróżnik Dworzec Wałbrzyszczy Szczawienko

Wałbrzyskie kopalnie rozciągały się na bardzo dużym obszarze. Górnicy pracujący pod ziemią, aby dotrzeć do swojego stanowiska pracy np. na ścianie, często odbywali podróże pociągami po podziemnych korytarzach, a zanim dotarli do celu, musieli czasami przejechać w ciasnych wagonikach osobowych nawet kilka kilometrów.

5 Górnik Ratownik Szpital Górnictwa

Szpital górnictwa od lat obsługuje nie tylko mieszkańców miasta – w czasach, gdy kopalnie wałbrzyskie funkcjonowały, trafiły tu również ofiary wypadków górniczych. Zdarzały się one zarówno pod ziemią, jak też w budynkach naziemnych. Jedną z największych powojennych podziemnych katastrof w górnictwie wałbrzyskim miała miejsce na kopalni Wałbrzyskiej 22 grudnia 1985 r., gdy zginęło 18 osób. Na ratunek pod ziemię ruszały wtedy zastępy odpowiednio przeszkolonych i wyposażonych ratowników. Ich znakiem rozpoznawczym był kryż maltański na hełmie, na ich plecach spoczywały aparaty tlenowe, dające możliwość oddychania w warunkach zagazowania nawet przez kilka godzin.

6 Górnik Maszynista Dworzec Wałbrzyszczy Miasto

W wałbrzyskich kopalniach od początków XX w. wykorzystywano lokomotywy o napędzie spalinowym a później bezpieczniejszym – elektrycznym. Urządzenia te sukcesywnie zastępowały konie pracujące pod ziemią przy transporcie kopalnianym. Najpopularniejszą była lokomotywa akumulatorowa LDAG 05 zwana „karlikiem”. Doskonale sprawdzała się w warunkach wałbrzyskich kopalni, gdzie panowały trudne warunki i duże zagrożenie gazowe.

7 Górnik w Łażni Aqua Zdrój

Zanim górnicy wrócili do domu korzystali z górnictwej łaźni, gdzie zmywali z siebie pył węglowy i przebierali się w czyste ubrania. W Kopalni Węgla Kamiennego Julia (wcześniej Thorez), czyli w dzisiejszej Starej Kopalni istniała szatnia łańcuchowa, gdzie ubrania wciągano bezpośrednio na łańcuszki zawieszane pod sufitem, natomiast centrum aktywnego wypoczynku Aqua Zdrój powstało na miejscu byłego obiektu sportowego Kopalni Thorez.

8 Szkoła Podstawowa nr 22 im. Gwarków Dolnośląskich

W Wałbrzychu górnictwo tradycje są wciąż żywe, mimo faktu, że kopalnie zamknięto tu już prawie 25 lat temu. Wiele szkół pielęgnuje tradycje wyniesione z domów rodzinnych, obchodząc Barbarki odnosząc się do pamiątek górnictwa. Niektóre szkoły nawiązują nawet nazwą do minionego dziedzictwa. Górnicy wciąż są opiekunami najmłodszego pokolenia wałbrzyszan.

9 Górnik Ojciec Nowe Miasto – Szpital Położniczy

Tu na świat przyszło kilka najmłodszych górnictwskich pokoleń. W regionie Wałbrzcha górnictwo trwało ponad 500 lat, górnictwami było się często z dziada pradziada. Również po II wojnie światowej w każdej rodzinie było przynajmniej kilku górników i pracowników kopalni. Można powiedzieć, że tradycje te mieszkańcy tych ziem mieli we krwi.

10 Górnik Dołowy Stara Kopalnia

Dzisiejsza Stara Kopalnia funkcjonowała od XVIII w. jako kopalnia Fuchs, po wojnie przez najdłuższy okres czasu jako kopalnia Thorez, zaś w momencie zamknięcia w roku 1996 nosiła imię Julia. W czasach największego wydobycia po II wojnie światowej w całym sektorze górnictwem w Wałbrzychu pracowało nawet 30 000 osób, w tym kilka tysięcy pod ziemią, bezpośrednio przy wydobyciu węgla. Figura na terenie Centrum Nauki i Sztuki Stara Kopalnia stanowi bezpośrednie nawiązanie do górnictwa dołowego, pracującego na przodku, czyli na końcu wyrobiska, skąd pozyskiwano węgiel. Dwóch górników stawia obudowę górnictwa, która zabezpieczała korytarz oraz miejsce wydobycia.

11 Górnik Mierniczek Szkoła Energetyk

Niegdyś w murach szkoły mieściło się Technikum Górnicze, przez lata kształcające kadry wałbrzyskich kopalni. Jednym z ważnych zawodów było miernictwo. Mierniczek (dziś powiedzielibyśmy geodeta) zajmował się pomiarami wyrobisk, złóż i nowych realizacji pod ziemią, a także pomiarami gazów i deformacji, związanymi z działaniami górnictwem, prowadząc równocześnie odpowiednią dokumentację i tworząc mapy.

12 Górnik Dyspozytor Ratusz

Tak jak prezydent miasta – tak dyspozytor zarządzał ruchem na kopalni. Dyspozytornia była sercem kopalni – centrum dowodzenia dla ruchu pod ziemią, centrum informacji na temat sprzętu, wentylacji i ewentualnej obecności zagrożenia gazowego w kopalni – było to miejsce w którym gromadzono wszelkie potrzebne do prowadzenia pracy podziemnej dane, część z nich była czytana z przyrządów. Dyspozytor wiedział ilu pracowników w jakich obszarach się znajduje, miał z nimi łączność i w przypadku zagrożenia natychmiast reagował, informując odpowiednie służby.

13 Górnik Dyrektor Kopalni Plac Magistratecki

Zakres obowiązków dyrektora kopalni zawsze był bardzo duży a odpowiedzialność ogromna, ponieważ pracownicy, szczególnie dołowi, na co dzień narażeni byli na utratę zdrowia i życia. Dyrektor między innymi odpowiadał za prowadzenie ruchu zakładu górnictwa, nadzorował eksploatację złóż węgla, dbał o zapewnienie ciągłości ruchu zakładu górnictwa oraz utrzymywanie właściwego stanu technicznego kopalni.

Znajdź sześć różnic między obrazkami

STARA KOPALNIA CENTRUM NAUKI I SZTUKI

www.starakopalnia.pl
www.um.walbrzych.pl

14 Górnik z Orkiestry Teatr Dramatyczny w Wałbrzychu

W górnictwie sztuka i muzyka były także obecne. Każda kopalnia posiadała swoją własną orkiestrę górniczą, prezentującą się w trakcie ważnych rocznic i uroczystości. Członka orkiestry wyróżniał kolor pióropusza przypięty do tradycyjnego górnictwskiego nakrycia głowy – czaka; był on czerwony.

15 Górnik w Galowym Mundurze Muzeum Porcelany

Dzisiejsze Muzeum Porcelany w czasach wydobycia węgla w Wałbrzychu działało jako Muzeum Miejskie. To tu gromadzone były pierwsze zabytki górnictwa, pamiątki związane z wydobyciem węgla oraz bogata ikonografia. Górnik zlokalizowany przy Muzeum Porcelany ma na sobie mundur galowy. Górnicy zakładali je jedynie na uroczystości, szczególnie w okazji Barbarki, święta ich patronki – św. Barbary, które przypada 4 grudnia.

16 Górnik Sztzygar Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałbrzychu

Siedziba Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Wałbrzychu powstała na początku XVII w. w stylu renesansowym jako Pałac Czerttritzów – właścicieli kopalni, pamiątki związane z wydobyciem węgla oraz bogata ikonografia. Górnik zlokalizowany przy Muzeum Porcelany ma na sobie mundur galowy. Górnicy zakładali je jedynie na uroczystości, szczególnie w okazji Barbarki, święta ich patronki – św. Barbary, które przypada 4 grudnia.

17 Górnik ze św. Barbarą Sobięcin

Święta Barbara jest głównie patronką górników ale także wykonujących inne niebezpieczne zawody. W ikonografii przedstawiana jest jako młoda, piękna kobieta w tunice z koroną na głowie. Zazwyczaj w rękę trzyma palmę symbolizującą nieśmiertelność lub kielich z hostią. W drugiej trzyma miecz, co nawiązuje do okoliczności śmierci Barbary, pozbawionej życia przez ścięcie, gdy nie chciała wyrzec się wiary chrześcijańskiej. Według tradycji zginęła 4 grudnia 305 roku w Nikomedii, starożytnej stolicy rzymskiej prowincji Bitynii.

18 Górnik Jerzy Muzeum Górnictwa i Sportów Motorowych

Kiedyś, by móc kupić samochód potrzebne były talony. Dyrektor kopalni posiadał ich określoną ilość i dokonywał podziału pomiędzy pracowników. Pod uwagę brana była przynależność do partii, czy przynależność do związków popieranym przez władzę państwa. Jak łatwo się domyślić – nie każdy mógł stać się szczęśliwym posiadaczem samochodu. Najbardziej popularne były Syrenki, a później „maluchy” czyli Fiat 126p, popularny od 1973 r. Co ciekawe oficjalna cena pierwszych egzemplarzy ustalona została na poziomie 69 000 ówczesnych złotych, co odpowiadało ok. 20 średnim pensjom. Górnicy ze względu na wyższe niż w innych branżach zarobki, mogli sobie szybciej pozwolić na zakup wymarzonego samochodu. Poza systemem talonowym, w okresie PRL-u samochód można było zakupić również poprzez tzw. przedpłatę.

Rozwiąż rebus

